

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1925.

Andra kammaren.

Nr 10.

Tisdagen den 10 februari.

Kl. 3,30 e. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 3 och den 4 innevarande februari.

§ 2.

Föredrogos var för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till bevillningsutskottet propositionen, nr 39, med förslag till förordning om fortsatt tillämpning av förordningen den 27 april 1923 angående rätt för Konungen att i visst fall åsätta särskild tullavgift;

till behandling av lagutskott propositionen, nr 33, med förslag till lag i anledning av Sveriges anslutning till de internationella konventionerna angående godsbefordring å järnväg samt angående befordring å järnväg av resande och resgods; och

till bankoutskottet propositionen, nr 36, angående tilläggspension åt pastorn och förste läraren vid centralfängelset å Härlanda Carl Fredrik Lindroth.

§ 3.

Vidare föredrogos, men bordlades åter statsutskottets utlåtanden nr 1 och 13, bevillningsutskottets betänkande nr 2 samt första lagutskottets utlåtande nr 4.

§ 4.

Till bordläggning anmäldes bankoutskottets memorial, nr 7, angående avskrivning av osäkra fordringar vid riksbankens huvudkontor samt avdelningskontor i Göteborg och Malmö.

§ 5.

Anmäldes och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen:

från bevillningsutskottet, nr 17, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av ett mellan Sverige och Polen avslutet handels- och sjöfartsavtal; och

från bankoutskottet, nr 20, i anledning av fullmäktiges i riksbanken framställning om ändrad lydelse av 13 och 25 §§ i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag.

§ 7.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades:

herr <i>Larsson</i> i Tönnersa	under 7 dagar fr. o. m. den	11 febr.,
» <i>Borggren</i>	» 9 » »	» 12 »
» <i>Andersson</i> i Prästbol	» 6 » »	» 11 »
» <i>Björling</i>	» 6 » »	» 16 »
» <i>Eriksson</i> i Västbro	» 6 » »	» 11 »
» <i>Dahlén</i>	» 12 » »	» 11 »
» <i>Wallerius</i>	» 6 » »	» 11 » och
» <i>förste vice talmannen</i>	» 2 » »	» 13 »

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 3,41 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Onsdagen den 11 februari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Herr statsrådet *Larsson* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 41, angående befrielse för förste postiljonen E. G. Samuelsson m. fl. från skyldighet att gälda vissa skadestånds- och ersättningsbelopp;

nr 43, angående årliga understöd å allmänna indragningsstaten åt ombudsmannen vid sjömanshuset i Sölvesborg J. Olsson och notarien vid sjömanshuset i Gävle C. A. Elfstadius;

nr 40, angående pensioner från statens domäners fond; och

nr 42, angående disposition av till skolväsendet upplåtna byggnader vid Strömsholms hingstdepå m. m.

Dessa propositioner bordlades.

§ 2.

Enligt därom den 6 innevarande februari fattat beslut företogs nu val av dels tjugufyra valmän för utseende av riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare samt riksdagens militieombudsman och dennes efterträdare, dels ock sex suppleanter för dessa valmän; och befunnos vid valens slut hava blivit utsedda till

valmän:

herr *Aarnseth*,
» *Andrén*,

herr *Bernström*,
 » *Carlsson-Frosterud*,
 » *Engberg*,
 » *Eriksson* i Grängesberg,
 » *Fast*,
 » *Fjellman*,
 » *Göranson*,
 » *Hansson* i Trollhättan,
 » *Jansson* i Edsbäcken,
 » *Johansson* i Brånalt,
 » *Larson* i Tönnersa,
 » *Leo*,
 » *Lindberg*,
 » *Lindley*,
 » *Lindman*,
 » *Lindqvist* i Halmstad,
 » *Löfgren* i Stockholm,
 » *Mosesson*,
 » *Olsson* i Kalmar,
 » *Olsson* i Labbemåla,
 » *Persson* i Trången och
 » *Ödström*,

var och en med 151 röster; samt

suppleanter:

herr *Bodén*,
 » *Wagnsson*,
 » *Andersson* i Prästbol,
 » *Svedman*,
 » *Andersson* i Höör och
 » *Johansson* i Väby,

var och en med 81 röster.

Ordningen mellan suppleanterna bestämdes, sådan den finnes här ovan angiven, genom lottning.

§ 3.

Vidare anställdes val av dels tjugufyra valmän för utseende av revisorer och revisorssuppleanter för granskning av riksbankens avdelningskontors i orterna räkenskaper och förvaltning, dels ock sex suppleanter för dessa valmän; och utsågos därvid till

valmän:

herr *Anderson* i Storegården,
 » *Bengtsson* i Norup,
 » *Borg*,
 » *Fast*,
 » *Fjellman*,
 » *Gustafson* i Vimmerby,
 » *Hage*,
 » *Hamrin*,
 » *Hedlund* i Häste,
 » *Hedlund* i Östersund,
 » *Hedvall*,

herr *Jansson* i Falun,
 » *Johansson* i Edsbyn,
 » *Johansson* i Hallagården,
 » *Johansson* i Uppmälby,
 » *Lindmark*,
 » *Lorichs*,
 » *Lovén*,
 » *Magnusson* i Kalmar,
 » *Nilsson* i Örebro,
 » *Olsson* i Berg,
 » *Olsson* i Kalmar,
 » *Westman* och
 » *Wikström*,

var och en med 90 röster; samt

suppleanter:

herr *Molander*,
 » *Ros*,
 » *Olsson* i Labbemåla,
 » *Kloo*,
 » *Ernfors* och
 » *Andersson* i Katrineholm,

var och en med 48 röster.

Ordningen mellan suppleanterna bestämdes, sådan den finnes här ovan angiven, genom lottning.

§ 4.

Justerades protokollsutdrag angående de i paragraferna 2 och 3 här ovan omförmälda valen.

§ 5.

Bankoutskottets nu föredragna memorial nr 7, bordlades åter.

§ 6.

Föredrogs andra lagutskottets utlåtande, nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med anhållan om riksdagens yttrande rörande ett å den internationella arbetsorganisationens konferens i Genève år 1921 antaget förslag till konvention angående obligatorisk läkarundersökning av barn och unga personer, som användas till arbete ombord å fartyg; och blev utskottets däri gjorda hemställan av kammaren bifallen.

§ 7.

Ang. ändring av § 14 i andra kammarens arbetsordning. Till avgörande förelåg härefter andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande, nr 1, i anledning av väckt motion om ändring av § 14 i andra kammarens arbetsordning.

Uti en inom andra kammaren väckt och till dess femte tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 123, hade herr *Hagman* föreslagit, att § 14 av kammarens arbetsordning måtte erhålla följande ändrade lydelse:

Ledamot, som erhållit ordet, skall tala stående från den särskilda plats, som bestämts härför.

Utskottet hemställde, att ifrågavarande motion icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

*Ang. ändring
av § 14
i andra kam-
marens arbets-
ordning.*

Sedan utskottets hemställan blivit uppläst, anförde:

(Forts.)

Herr **Hagman**: Herr talman, mina herrar! I den motion, som nu föreligger till behandling, har jag tillåtit mig hemställa om företagande av en ändring i kammarens arbetsordning av år 1867, avseende att alla, som här i kammaren avgiva yttrande, skola göra detta från därför anvisad talarstol. Utskottet har emellertid vid prövning av motionen icke ansett sig kunna hemställa om bifall till densamma.

Jag har såsom skäl för min anhållan först och främst anført, att genom en sådan ändring i arbetsordningen skulle kunna åstadkommas en bättre ordning och reda i kammaren. En större och bättre överblick av de frågor som behandlas skulle kunna vinnas, om alla talare yttrade sig från denna talarstol.

Jag har vidare förvissat mig därom, att även presidiet är synnerligen intresserat av åstadkommandet av en sådan ordning. Det förhåller sig ju på det sättet, att den fungerande talmannen alltid om möjligt bör kunna uppfatta vad en talare har att anföra, och framför allt är det ju i högsta grad önskvärdt, att talarens yrkande kan av talmannen uppfattas. Med den nuvarande ordningen är detta, enligt lämnade uppgifter, icke alltid möjligt, särskilt när talaren har sin plats långt bort i samlingsalen eller under läktaren.

Vidare veta vi ju alla, hur det går till vid stenograferingen av lämnade yttranden. Kammarens stenografer måste ju gå omkring i samlingsalen och uppsöka någon lämplig plats i talarens närhet för att där kunna utföra sitt arbete. Detta är enligt min mening en synnerligen otillfredsställande anordning, och jag har ansett, att även detta kan anföras såsom ett skäl för ändring i berörda avseende.

Men vi ha även pressen, som genom en sådan förändring skulle på ett mycket bättre och klarare sätt kunna uppfatta vad de olika talarna ha att anföra.

Om man nu går till utskottets föreliggande utlåtande, finner man ju, att hela motiveringen för avslag är i själva verket en motivering för bifall, fastän utskottet icke upptagit detta i sitt yrkande. Sålunda anför utskottet: »Utskottet ger motionären rätt i hans framhållande av de olägenheter, som äro förknippade med nuvarande valfrihet att tala antingen från vederbörande ledamots plats i kammaren eller från talarstolen, och skulle för sin del ej hava något emot den föreslagna ändringen, såvida ej vissa av motionären förbisedda olägenheter vore förbundna med inskränkningen av denna valfrihet.

En olägenhet är den, att varje replik huru kort som helst bleve tvungen att sägas från talarstolen.»

Det är klart, att för alla dem av kammarens ledamöter, som speciellt vant sig vid att yttra sig från sin bänk, komme detta att särskilt i början uppfattas såsom ett visst tvång, men jag är förvissad om att, så snart de nya tingens ordning genomförts, komme man att vänja sig därvid.

Det förhåller sig vidare så, att om man jämför förhållandena vid privata kongresser och möten, skall man finna, att det är i regel så, att det där anvisas en speciell talarstol och att ingen får yttra ett ord annat än från den sålunda anvisade platsen. Det synes mig vara berättigat att antaga, att en sådan ordning, som man slagit in på vid privata kongresser och möten, borde kunna så mycket lättare genomföras i vårt lands högsta representativa församling, riksdagen, och det vill förefalla mig, som om den motivering för avslag, som utskottet skjutit fram, icke borde tillerkännas någon som helst avgörande betydelse.

Jag tillåter mig därför, herr talman, att på grund av här angivna synpunkter hemställa om bifall till min motion.

Äng. ändring
av § 14
i andra kam-
marens arbets-
ordning.
(Forts.)

Herr Laurin: Herr talman! När utskottet gick till behandling av denna motion, var det, såsom framgår av utlåtandet, med full tanke på att motionären har rätt i sitt yrkande och att det skulle vara lämpligt, om varje talare använde talarstolen. Men vi ansågo på samma gång, att detta skulle vara ett ingrepp i de enskilda kammarledamöternas rätt, den gamla rätten att yttra sig från den plats de innehava i kammaren, och att kammaren icke borde ingripa i denna rätt. Detta är den huvudsakliga anledningen till utskottets avstyrkande.

Sedan var det frågan om olägenheterna beträffande repliker och kortare anföranden. Om man tänker på att vi ha att i kammaren behandla t. ex. ett statsutskottsutlåtande och att en av utskottets ledamöter skall svara för detta och uppträda kanske i var eller varannan punkt, så skulle han nödgas gå till talarstolen för varje gång. När man dessutom ser, att en del av kammarens ledamöter vid många tillfällen har icke blott små anteckningar utan riksdagsprotokoll och andra källor, som de behöva för sitt anförande, förvarade i bänken, förstår man, att det vid sådana tillfällen skulle vara olämpligt, om de behövde använda talarstolen. Den ärade motionären åberopar vidare stenografernas arbete. Jag medger, att deras arbete är svårt, när de nödgas flytta från en bänk till en annan. Det visar sig dock, att det gått för sig utan allt för stora olägenheter. Även pressen kan skaffa sig de upplysningar den önskar. Jag läste häromdagen i en stockholms tidning, som var vänligt sinnad mot motionen, att det blir icke bättre förrän referenterna göra strejk. Jag skulle, dagen efter en stor debatt, vilja se om tidningarna icke refererade t. ex. herrarna på stockholmsbänken. Förmodligen bleve det många strejkbrytare dagen efter ett sådant sammanträde. Om det också vid privata kongresser bestämmes, att anförandena skola hållas från en talarstol, så är detta icke bestämmande för andra kammaren, och jag tror, att det övervägande flertalet i kammaren anser, att den gamla anordningen bör bestå. Med tanke därpå ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag.

Härmed var överläggningen slutad. Herr talmannen framställde propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på avslag därå samt bifall i stället till den i ämnet väckta motionen; och förklarade herr talmannen sig anse svaren hava utfallit med övervägande ja för den förra propositionen. Votering begärdes likväl, i anledning varav nu uppsattes, justerades och anslags följande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller femte tillfälliga utskottets hemställan i utskottets förevarande utlåtande nr 1, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren, med avslag å utskottets berörda hemställan, bifallit den i ämnet väckta motionen.

Omröstningen utföll med 130 ja mot 49 nej; och hade kammaren alltså bifallit utskottets hemställan.

§ 8.

Å föredragningslistan fanns vidare upptaget statsutskottets utlåtande, nr 1, angående regleringen för budgetåret 1925—1926 av utgifterna under riksstatsens första huvudtitel, innefattande anslagen till kungl. hov- och slottsstaterna.

*Punkten 1, angående förstärkning av anslaget till Kungl. Maj:ts hovhållning.**Ang.
förstärkning
av anslaget till
Kungl. Maj:ts
hovhållning.*

I enlighet med vad Kungl. Maj:t i den till riksdagen den 2 januari 1925 avlämnade propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1921—1925 i punkten 1 av första huvudtiteln föreslagit riksdagen, hemställde utskottet, att riksdagen måtte, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till förstärkning av anslaget till Kungl. Maj:ts hovhållning för budgetåret 1925—1926 anvisa ett extra anslag av 150,000 kronor.

Efter föredragning av punkten yttrade:

Herr Spångberg: Vid remissdebatten talade ju herr Lindman om sin stora glädje över den nuvarande regeringen. Herr Lindman ansåg, att vilken regering som helst kunnat framlägga den statsverksproposition, som då behandlades. Jag anser, att man har all anledning att erinra sig detta nu, då man går att behandla första huvudtiteln. Det betyg, som herr Lindman gav den socialdemokratiska regeringen är alldeles säkert fullt riktigt. Jag tror heller icke, att någon högerregering hade kommit att begära något högre anslag på respektive poster.

Man finner nu liksom förut, hur till Hans Majestät Konungens hovhållning har begärts 800,000 kronor och till förstärkande av detta anslag 150,000 kronor, således en summa, som icke så mycket understiger miljonen. Till kronprinsens hovhållning har begärts 192,000 kronor och till förstärkning av detta anslag har begärts en summa av 70,000 kronor, en sammanlagd summa således till kronprinsens hovhållning på 262,000 kronor. Jag kan icke underlåta att inför detta erinra om den debatt, som förra året utspann sig beträffande dessa anslag, då det bl. a. från socialdemokratiskt håll — och detta fullt riktigt — framhölls det huvudlösa bl. a. i att öka Hans Kungliga Höghet Kronprinsens hovhållningsanslag till 192,000 kronor från 180,000 kronor. En frisinnad representant på jämtlandsbänken framhöll också det huvudlösa i dessa till det kungliga huset utgående improduktiva anslag och ansåg, att det här mycket väl kunde göras besparingar. När så socialdemokraterna efter valen komma till regeringen, så ser man, huru de fullständigt gå in på de spår, som de själva och till och med frisinnade någon gång varit med om att kritisera. När man ser den oerhörda nöd, som faktiskt håller på att utbreda sig mer och mer för varje dag, när man ser arbetslösheten och den från regeringshåll visade oviljan att avhjälpa denna, när man ser, hur man sparar på alla möjliga områden på alldeles nödvändiga anslag och därtill söker andra utvägar, såsom beskattning av den fattiges bröd, för att få statsfinanserna att gå ihop, torde det icke vara för mycket begärt, om man uttalar en önskan om att man även beträffande hovstaten iakttog en viss måtta. Således kan man redan ur sparsamhetssynpunkt begära, att det göres betydande inskränkningar på dessa anslag. Är man därtill principiell motståndare till kungamakten, är det ganska naturligt, att man under inga förhållanden kan gå med på att bevilja dessa anslag.

Från dessa synpunkter ber jag, herr talman, att få yrka avslag på utskottets hemställan.

Herr Norman: Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till statsutskottets hemställan i förevarande punkt.

Sedan överläggningen härmed förklarats avslutad, gav herr talmannen propositioner först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på avslag å såväl berörda hemställan som Kungl. Maj:ts framställning i ämnet; och blev utskottets hemställan av kammaren bifallen.

Punkterna 2—14.

Vad utskottet hemställt bifölls.

§ 9.

*Ang.
övergångs-
bestämmelser
i anledning av
vissa tjänsters
uppflyttning
i lönegrad.*

Härpå förekom till behandling statsutskottets utlåtande, nr 13, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående övergångsbestämmelser i anledning av blivande beslut om uppflyttning i lönegrad av vissa tjänster, som tillhört förutvarande andra normalgraden m. m., jämte en i ämnet väckt motion.

Uti den till riksdagen den 2 januari 1925 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov hade Kungl. Maj:t, med åberopande av statsrådsprotokollet över finansärenden den 31 december 1924, under rubrik »För flera huvudtitlar gemensamma frågor» (avd. II) föreslagit riksdagen att be- myndiga Kungl. Maj:t att meddela de övergångsbestämmelser, som kunde på- kallas av blivande beslut rörande uppflyttning i lönegrad av vissa tjänster, som tillhört förutvarande andra normalgraden.

Statsutskottet hade till behandling förehäft berörda framställning i vad den avsåge de delar av statsverkspropositionen, vilka blivit till utskottet remitterade.

Vidare hade i en inom andra kammaren väckt motion, nr 141, vilken hänvi- sats till statsutskottet, i vad densamma ankommer på dess handläggning, herr *Lindskog* föreslagit, att riksdagen skulle besluta, att samtliga innehavare av be- fattningar i nuvarande lönegrad B 15 vid statsdepartement och vissa andra i Kungl. Maj:ts framställning berörda verk, tillhörande civila statsförvaltningen, vilka före ikraftträdandet den 1 januari 1922 av 1921 års lönereglering enligt Kungl. Maj:ts fullmakter vore innehavare av dåvarande andragradstjänster och vilkas tjänster icke i anledning av Kungl. Maj:ts framställning komme att genom beslut av 1925 års riksdag hänföras till lönegrad B 16 eller högre löne- grad, måtte från och med den 1 juli 1925 räknat uppföras å övergångsstat i lönegrad B 16 i vederbörande verks tjänsteförteckningar.

Utskottet hemställde, att riksdagen, beträffande vederbörande befattnings- havare vid verk och inrättningar under andra — åttonde samt tionde huvudtit- larna, måtte

I) bemyndiga Kungl. Maj:t att meddela de övergångsbestämmelser, som kun- de påkallas av blivande beslut rörande uppflyttning i lönegrad av vissa tjän- ster, som tillhört förutvarande andra normalgraden; samt

II) avslå herr *Lindskogs* ovanberörda motion.

Reservationer hade likväl avgivits:

av herrar *Oscar Olsson, Widell, Holmgren, Lindskog* och *Järte*; samt
av herrar *Lindblad, Rydén* och *Olsson* i *Kullenbergstorp*.

Utskottets hemställan föredrogs. Därvid yttrade:

Herr *Lindskog*: Herr tälman! Då kammaren nyss, tyvärr, har avslagit den *Hagmanska* motionen, skall jag tillåta mig att fortfarande tala från denna plats, om ej för annat, så för att demonstrera för kammaren, hur olämpligt detta är.

I den motion, som jag tillåtit mig väcka, har jag fäst uppmärksamheten på den orättvisa, som 1921 års riksdags beslut innebär i fråga om löneregleringen för dessa tjänstemannagrupper. Det är klart, att varje lönereglering medför en viss omkastning i tjänstemannaplatsernas inbördes relation. Det är intet ont

i det. Det är klart, att somliga bli förflyttade högre och somliga lägre än förut och att det kan åstadkomma gnissel och klagan. Sådant är oundvikligt. Men en allmän princip har varit den, att den, som en gång fått plats i statens tjänst, skall för sin egen person vara befriad från ett nedsjunkande till lägre lönenivå än förut.

Nu gäller min motion en klass, som genom 1921 års lönerreglering fick ökat arbete och lägre lön. Man kan invända, att dessa personer icke hade någon skyldighet att gå in på den nya lönestaten. Men förhållandet var, att de pressades in på denna lönestat genom det uppenbara hotet, att under andra förhållanden skulle de mista det tillfälliga lönetillägg, som blivit dem tillerkänt och som belöpte sig till 1,000 kronor, inklusive dyrtidstillägg till cirka 1,600 kronor. Om man läser Kungl. Maj:ts proposition, som behandlas i statsutskottets nu förevarande betänkande, finner man, att Kungl. Maj:t fullständigt erkänt detta förhållande, nämligen att de, som inneha lön i denna löneklass, för sin personliga del blivit på detta sätt missgynnade. Men Kungl. Maj:t anför tre grunder, varför man ändock icke bör ge dem den rättvisa, som de begära. För det första säger Kungl. Maj:t, att man måste taga hänsyn till riksdagens nyligen fattade beslut. Men detta riksdagens nyligen fattade beslut förutsatte dock ytterligare utredning: det hela hade en viss provisorisk karaktär. Vidare talar Kungl. Maj:t också om, att denna nedsättning i lönen kompenseras genom ytterligare förmåner, som denna grupp, liksom alla andra, fått genom lönerregleringen. Men de tjänstemän, som inneha denna löneklass, veta sig ej ha fått några som helst ytterligare förmåner än fri begravningshjälp. Och med allt uppskattande av denna förmån, som ligger i denna fria begravningshjälp, kan man ej förtänka dessa tjänstemän, om de skulle anse sig vara bättre betjänta med att få någon förmån redan innan begravningen kommer. För det tredje talar Kungl. Maj:t om de konsekvenser, som ett bifall till ansöknings från denna grupp skulle få. Men Kungl. Maj:t nämner ej, vari dessa konsekvenser ligga. Säkert är, att den behandling, som denna grupp fått, är så enastående, att det ej kan vara stor risk för de konsekvenser, som därav kunna följa. Men däremot är det stor risk för konsekvenser, om staten slår in på den väg, som förut knappast har förekommit inom den svenska statsförvaltningens historia, att den trygghet, som legat i en viss åtnjuten lön, skulle försvinna.

Jag ser och märker, att med hänsyn till denna frågas läge finnas ytterst små utsikter för motionen, men trots detta har jag velat yrka på bifall till densamma för att fästa uppmärksamheten vid den särställning, som denna grupp har kommit i.

Herr **Anderson** i Råstock: Herr talman! Jag har begärt ordet för att med några ord tillkännagiva majoritetens i utskottet uppfattning i denna fråga. Jag skall fatta mig helt kort.

Jag vill fästa uppmärksamheten på, att här kan man ej resonera så, som herr Lindskog gjort, ty med den löneställning, som herr Lindskog talade om, förhåller det sig så, att den var så pass hög, som den faktiskt var, endast på grund av tidigare beviljade tillfälliga lönetillägg, vilka, som det ligger i sakens natur, kommit att yxas till så där på en slump, utan att man tagit hänsyn till de olika nyanser, som vid en verklig lönerreglering förekomma. Hade riksdagen, då den beviljade tillfälligt lönetillägg, gått in för en gradering, är det sannolikt, att man gjort en jämkning nedåt, så att man varit säkrad på den punkten. Bortser man från den tillfälliga löneförbättring, som utgått, och hade det, så att säga, varit rent bord, tror jag, att klagomålen ej varit så stora, som nu är fallet. Som läget nu är, erkänner jag, att det från vissa synpunkter kan resas krav på uppflytning, och det är på grund av ett tydligt löfte av den kommitté, som förberedde ärendet, och av 1921 års riksdag, som

*Ang.
övergångs-
bestämmelser
i anledning av
vissa tjänsters
uppflytning
i lönegrad.*

(Forts.)

*Ang.
övergångs-
bestämmelser
i anledning av
vissa tjänsters
uppflyttning
i lönegrad.*

propositionen kommit fram. Men detta innebär ej annat, än att man skall se efter, om vederbörandes arbete är sådant, att det motiverar en uppflyttning till högre lönegrad.

Herr talman, med dessa ord har jag velat klargöra, hur utskottet sett saken, och jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

(Forts.)

Herr **Rydén**: Herr talman! Jag har till detta betänkande fogat en blank reservation, och att den kommit att bli blank, beror på, att jag kommit att bli tveksam om, huru det rent konstitutionellt skulle ställa sig, om man framställde ett yrkande om avslag på Kungl. Maj:ts proposition. Jag har i det sista varit tveksam, om min position i denna framställning borde utmytna i att yrka avslag på Kungl. Maj:ts proposition eller på ett strykande av utskottets motivering. De närmare överväganden, som jag haft tillfälle att göra, ha styrkt mig i den uppfattningen, att ett avslag bör kunna genomföras utan stora svårigheter, om kammaren skulle det önska. Hade jag haft tillfälle att tidigare penetrera saken, som jag sedan gjort, hade jag i utskottet yrkat avslag. Det är från andra utgångspunkter, och motsatta herr Lindskogs, som jag tillåter mig att yrka avslag. Det är ej tu tal om, att riksdagen är skuld till, att frågan ligger i det läge, som f. n. är fallet. Kungl. Maj:t är givetvis bunden av 1921 års riksdagsuttalande, att man bör gå in på en omprövning, vilka andragradstjänster böra bli placerade i högre lönegrad än den femtonde. Men om herrarna varit i tillfälle att se, vilka svårigheter det erbjuder att få några objektiva utgångspunkter för avgörande av dessas placering, så tror jag, att man skulle i kammaren ha ställt sig mycket tveksammare, än 1921 års riksdag gjort. Det har icke varit enighet någonstädes om placering, vilka sekreterare, vilka första aktuarier o. s. v. i de olika verken, som ha sådant arbete, att de böra placeras i högre lönegrad, och vilka som böra förbli i en lägre. Det fanns icke någon enighet inom lönenämnden om detta, utan olika meningar gjorde sig gällande. Så t. ex. ville herr Nilsson i Kabbarp icke gå på långa vägar så långt, som lönenämndens majoritet velat göra. Och går man till de olika ämbetsverken och myndigheterna, så finner man, att de ha olika uppfattningar i frågan. Kungl. Maj:t har ju efter bästa förstånd i detta kaos försökt få fram några slags objektiva placeringsgrunder, och resultatet föreligger i statsverkspropositionen. Om vi se efter, vilka som äro reservanter i statsutskottet i denna fråga, så är det tjänstemannaelementen, som reserverat sig på den Lindskogska linjen, vilken innebär, att man flyttar upp allesammans. Jag tror för min del, att riksdagen skulle stå allra säkrast, om den ställde sig på den ståndpunkten i fråga om placeringarna, som intogs år 1921. Ty, vad kommer att inträffa, om riksdagen nu bifaller Kungl. Maj:ts förslag? Det blir ej annat, än att vi få ett ändlost arbete från ämbetsmännens sida i denna mellanställning, för att de skola kunna klättra högre upp på löneskalan. Nu stå förste kanslisekreterarna i 16:e lönegraden. Jag vågar uttala den uppfattningen, från den erfarenhet jag har, att förste kanslisekreterarna, t. ex., ha en sådan ställning, att det blir mycket svårt att med rättvisa säga, att dessa böra placeras i samma löneställning som vissa av de enklare tjänstemän, som nu föreslås till uppflyttning. Jag är övertygad om, att, om riksdagen går med på denna uppflyttning av ett antal andra gradens tjänstemän, så kommer med saklig styrka att krävas, att förste kanslisekreterarna, som nu äro i 16:e lönegraden, icke skola befinna sig på samma lönepinne som de, vilka nu flyttas upp, utan att de skola komma högre, i den 17:e lönegraden. Å andra sidan kommer det att bli ett mycket starkt krav på uppflyttning av dem, som nu lämnas kvar i en lägre grad, och dessa torde ej komma att sakna representanter här i riksdagen för sitt krav. Det kommer att göras gällande, att hela denna placering är så godtycklig och orättvis, att man har skäl för en uppflyttning.

Detta lönesystem ha vi nu. Det är ett faktum. Jag är, såsom kammaren vet, konservativ i fråga om det gamla lönesystemet, som har rejäla lönegrader, där lönerna i allmänhet sluta på två nollor, och där människorna visste vad de hade i lön, och kammaren, åtminstone statsutskottets ledamöter, också visste det. Jag har i dag försökt interpellera en av de speciella löneexperterna och frågat honom: Kan du säga vad en tjänsteman i den lönegraden enligt nu gällande lönesystem har? »Ja, jag söker icke i mitt minne, för jag kan icke hålla det i huvudet, utan jag får lov att gå till böckerna», svarade han. Om detta lönesystem skall jag icke tillåta mig att uttala något omdöme. Det är en realitet, även om jag icke personligen tycker om den sortens realiteter. Men villkoret, herr talman, för att överhuvud taget kunna ha ett sådant lönesystem med små lönehopp med täta lönepinnar är, att de människor, som skola bestämma lönerna, ha tillräcklig viljestyrka och kraft för att kunna säga: herrarna äro placerade här på sina lönepinnar, och vi gå icke med på att alla möjliga klättringar komma att ske. Släpper riksdagen efter, kommer hela detta lönesystem att verka på det sättet, att de tjänstemän, som ha de bästa klätterfötterna och som kunna skaffa sig de bästa talesmännen för sin sak här i riksdagen, klättra vidare på denna löneskala. Den gamla ordning och reda, som fordom fanns i statens löneväsande, när det gällde de centrala verken, har blivit uppgiven, och vi lämna fältet här fullständigt öppet för det mest våldsamma arbete, icke för att ändra löneskalan, utan för att klättra på pinnarna. Det är min övertygelse, att en sådan procedur inledes, i fall riksdagen i dag bifaller detta förslag. Jag vill icke alls säga, att icke riksdagen själv är delvis skuld till att det står till i dag såsom det står till och att mot min uppfattning här kan återopas vad riksdagen år 1921 sade. Men om herrarna äro i tillfälle att läsa igenom papperen, skola ni finna, huru ofantligt svårt — jag skulle vilja säga fullständigt omöjligt — det är att kunna få en verkligt objektiv grund för att bestämma placeringen av dessa tjänstemän. Om man släpper vad som avgjordes 1921, skulle jag hålla före, att kammaren gjorde klokare i att stämma i bäcken än i ån, ty i ån komma vi icke att kunna stämma.

Från dessa utgångspunkter har jag kommit till den uppfattningen, att kammaren bör så att säga åtra sig från 1921 och säga: »Med hänsyn till alla de konsekvenser, som följa av en fortsatt promenad på den här vägen, bestämma vi oss för att avslå det kungl. förslaget och låta den placering, som bestämdes 1921, bli definitivt gällande.» Det är min övertygelse, att vi komma att få en mycket ledsam erfarenhet av verkningarna av ett sådant beslut, just därför att vi icke ha någon grund att stå på. Vi kunna icke lägga fram någon annan säker och tillförlitlig grund, när det gäller att placera i fortsättningen, utan det blir en tävlan.

Då jag nu kommit till den övertygelsen, att rent konstitutionellt sett ett avslagsyrkande bör kunna framställas, för vilket jag tidigare i någon mån tvekat, anhåller jag, herr talman, att få yrka avslag på statsutskottets förevärande hemställan.

Häruti instämde herr *Hage*.

Herr **Bengtsson** i Norup: Herr talman! Då kammarens ledamöter läst detta utskottsbetänkande, ha de säkerligen stannat inför de många blanka reservationerna, men av dessa icke vetat ett ord om vad reservanterna egentligen velat säga eller vilken ståndpunkt de intagit till detta ärende. Det har också visat sig, att de två reservanter, som redan varit uppe i denna debatt, stå på olika linjer, och kanske ännu en tredje kommer, som står på en tredje linje.

Emellertid, då detta ärende var före tillsammans med löneregleringen vid 1921 års riksdag, ansåg jag, att man icke borde företaga denna lönereglering,

*Ang.
övergångs-
bestämmelser
i anledning av
vissa tjänster^s
uppflyttning
i lönegrad.
(Forts.)*

Ang.
övergångs-
bestämmelser
i anledning av
vissa tjänsters
uppflyttning
i lönegrad.
(Forts.)

förr än man tagit under omprövning, var man skulle placera dessa andragradstjänstemän. Jag tror, att herr Lindman, som då var min motståndare och påstod, att jag endast sökte lägga hinder och tuvor i vägen för det förslag, som då var uppe, nu skall finna, om han åhör debatten i dag, att det varit bättre att ha undanröjt dessa hinder och tuvor först, innan man fastställde löneförslaget. Sätillvida delar jag herr Rydén's åsikt, att det varit bättre att vänta med ett avgörande på denna punkt. Jag delar emellertid icke hans mening, att det skall förbliva vid vad man då beslöt. Riksdagen har nämligen tydligt och bestämt uttalat, att man senare skulle taga under omprövning, huruvida det icke fanns skäl till någon omflyttning av andragradens tjänstemän, och därför har Kungl. Maj:t framlagt detta ärende. Jag anser därför icke, att man bör ställa sig klandrande mot tillvägagångssättet, då det beslutats av båda kamrarna.

Jag skall emellertid fatta mig kort. Då jag icke anser, att riksdagens ledamöter under en debatt kunna ingå i en prövning, som är rättvis och bärande, är det mig icke heller möjligt att gå med på herr Lindskogs motion. Visserligen talade han känsligt, och jag kan säga, att det fanns mycket av vad han sade, som är riktigt. Men huru skall det vara möjligt för riksdagens ledamöter, som stå så gott som utanför den vetenskap, som heter löne regleringar, att kunna utan närmare undersökning fatta ståndpunkt till sådana uppflyttningar från det ena pinnhållet till det andra, som det här är fråga om, när icke en gång lönekommittén, som suttit dag efter dag och månad efter månad, i sin helhet kunnat komma överens om huru den skulle göra. Det är riskabelt att göra ett yrkande om att riksdagen nu skall taga avgörandet i sin hand. låt vara att man försöker att med känsla tala för en sak, som man är intresserad för. Däremot anser jag, att vi böra skipa rättvisa. De, som på grund av ett kvalitativt gott arbete gjort sig förtjänta av att flyttas upp från femtonde till sextonde lönegraden, böra flyttas upp, och de, som anses fullgöra ett mindre sådant, böra stå kvar. Det kunna vi icke pröva här i dag men det kan av vederbörande utskott på ett mera ingående och tillförlitligt sätt prövas.

Jag skall icke taga tiden längre i anspråk, herr talman, utan anhålla att med dessa ord få yrka bifall till statsutskottets hemställan.

Herr Jansson i Falun: Herr talman! Jag tror, att det är lämpligt, när vi skola taga ståndpunkt till denna fråga, att gå något tillbaka i tiden till år 1921, då löne regleringen genomfördes av riksdagen. Jag beklagar, att herr Rydén, som då var närvarande och även tillhörde riksdagen vid det tillfället, icke då kom fram med den skarpa kritik, som han i dag ägnat det nu föreliggande förslaget. Jag tror det varit bättre, ifall han då passat på tillfället att föra fram sin kritik. Då hade kanske riksdagen tagit sig en funderare, huruvida man skulle gå in för det förslag, som då förelåg från Kungl. Maj:ts sida eller icke. Jag i min stilla enfald trodde, att herr Rydén lämnade sin anslutning till det då föreliggande förslaget, när ingen opinion däremot framkom från det hållet. I alla fall hör jag nu, att det var ett misstag, och jag beklagar livligt, om vi då begingo ett misstag ifråga om uppställandet av löneplan.

Ifråga om det ärende, som speciellt nu föreligger, var det så, att vid 1921 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t, att samtliga andragradstjänstemän skulle placeras i sextonde lönegraden, men som motivering för denna placering föreslogs samtidigt, att man efter någon tid skulle verkställa en närmare granskning, huruvida denna placering vore tillfredsställande. Då skulle man kanske finna, att placeringen icke vore tillfredsställande och i stället verkställa en omplacering sätillvida, att man flyttade upp en del i sjuttonde lönegraden och flyttade ned en annan del till femtonde lönegraden. Det var just detta till-

vägagångssätt, som statsutskottet och riksdagen vid det tillfället ansågo synnerligen olämpligt. Det var därför, som statsutskottet gick in för att det var bättre att placera hela denna grupp i femtonde lönegraden för att sedan eventuellt undersöka, vilka av dessa tjänstemän eventuellt borde komma ifråga för uppflyttning i sextonde lönegraden. Denna efterbesiktning har verkställts av dels Kungl. Maj:t och dels civilförvaltningens lönenämnd — mycket sakkunniga på ifrågavarande område. Av denna granskning har framgått, att de tjänster, som föreslagits till uppflyttning, äro av den krävande natur, att dess innehavare böra vara särskilt kvalificerade för att fylla de anspråk, som dessa tjänster ställa på befattningshavaren. Det är här icke fråga om befattningshavarna själva utan endast fråga om vissa tjänster och vilka kvalifikationer, som erfordras för att kunna erhålla dem, och vilken lön, som skulle utgå för desamma. Vi ha i det föreliggande förslaget strängt taget icke alls uttalat oss om vilka, som skola komma ifråga för uppflyttning. Vi ha i dag endast föreslagit, att riksdagen skall uttala sig för vilka kvalifikationer, som fordras för viss tjänst, för att den skall kunna komma ifråga till uppflyttning. Det är just denna synpunkt, som vi i dag hava att taga ståndpunkt till, och jag finner för mitt vidkommande, att man icke gärna kan yrka avslag på förslaget. Det är nämligen så, att om kvalifikationerna äro till finnandes hos befattningshavaren och befattningen är behöflig för verkets egen skull, menar jag, att det är fullt riktigt, att ifrågavarande person bliver placerad i den höneställning, som Kungl. Maj:t ansett, att han bör placeras uti. Går man på herr Rydén's ståndpunkt kommer man till den nivelleringsidé, som det gamla lönesystemet innehöll med tre lönegrader. I den andra lönegraden hade man stoppat in en hel massa tjänster av olika art, vilkas innehavare icke alls hade samma kvalifikationer, och beträffande vilka det icke ens *fordrades*, att de skulle ha samma kvalifikationer. Jag anser det därför vara berättigat och riktigt att göra en omjustering, och det förslag, som i dag föreligger, förefaller mig vara av den beskaffenhet, att ingen behöver hysa betänkligheter mot att biträda utskottets hemställan. Sedan må vi pröva, huruvida den och den tjänstemannen kan komma i åtanke för uppflyttning. Men först när respektive stater komma till behandling, då först, säger utskottet, kan det vara tid att pröva och taga ståndpunkt till frågan om uppflyttning. Och jag hoppas, att vi kunna räkna på herr Rydén's insikt i föreliggande spörsmål.

Vad sedan angår herr Lindskogs motion skall jag icke spilla många ord på densamma. Det är naturligtvis så, att alla människor önska en så stor löneökning som möjligt, men det visar sig omöjligt att tillfredsställa dessa krav, och det förefaller mig, som om man icke heller nu kan gå på bifall till herr Lindskogs motion. Då han emellertid så starkt underströk den försämrade ställning, som dessa tjänsteinnehavare fått genom den nya löneordningen, tror jag, att han går till en viss överdrift. Om i ett visst enskilt fall kan påvisas, att en reell försämring inträtt, läser den befattningshavaren få personligt lönetillägg. Ty det har aldrig inträffat, att riksdagen genomfört en löneordning, där man berövat en tjänsteman den honom fordom tillkommande lönen. Dessutom förhåller det sig, såsom herr Anderson i Råstock tidigare påpekat, att vid den tillfälliga löneförbättring, som verkställdes några år tidigare ifråga om dessa tjänstemän, tog man icke hänsyn till tjänstens art och beskaffenhet utan man tog, såsom han sade, alla i en klump. Om detta sedan stämde väl överens med vad som kunde komma ifråga, ifall man ville verkställa en noggrann löneordning, tog man icke så noga hänsyn till, och det får man igen nu, mina herrar.

Jag tror att kammaren för sitt vidkommande gör klokt och handlar förnuftigt, ifall kammaren bifaller vad utskottet här föreslagit, och jag ber, herr talman, att med dessa ord få yrka bifall till utskottets hemställan.

Ang.
övergångs-
bestämmelser
i anledning af
vissa tjänsters
uppflyttning
i lönegrad.
(Forts.)

Ang.
övergångs-
bestämmelser
i anledning av
vissa tjänsters
uppflyttning
i lönegrad.
(Forts.)

Chefen för finansdepartementet herr statsrådet **Wigforss**: Herr talman, mina herrar! Såsom kammaren nog märkt, är det i denna fråga två ytterlighetsståndpunkter, som bekämpa varandra. Den ena representeras av herr Lindskog och den andra av herr Rydén. Jag skall mycket villigt erkänna, att när det gäller att placera tjänstemän i ett sådant lönesystem, som det vi nu ha, uppstå alltid stora svårigheter, och man kan alltid tvista, huruvida en man blivit placerad just där han hör hemma och icke placerats en liten smula felaktigt. Det är naturligt, att hos dem, som själva sitta i en sådan ställning, att de placerats i en lönegrad, som förefaller dem en smula lägre, än den, där de borde höra hemma, bli känslorna ganska bittra, och klagomål komma även fram här i riksdagen. Jag tycker emellertid såsom herr Jansson i Falun, att man icke bör överdriva den sidan av saken.

I anledning av herr Lindskogs yttrande vill jag endast säga, att om man tillspetsar förhållandena på det viset, att man säger, att dessa tjänstemän fått en förlängd tjänstgöring mot lägre lön, skapar man hos åhörarna en falsk föreställning om vad som verkligen försiggått. Det är riktigt, att i den kungl. propositionen erkännes, att det i vissa fall kunnat hända, att någon tjänsteman får lägre lön än han skulle fått, om han stått kvar på det gamla löneplanet. Och det är riktigt, att man kan säga, att det var med ett visst mildt våld, som tjänstemännen förmäddes att gå över på det nya. Men för att ge en riktig uppfattning om vad denna löneminskning betyder, är det nödvändigt att tala om, att den inskränker sig praktiskt taget till ett eller ett par år under en hel tjänstemannabana, och att i det alldeles övervägande antalet av en persons tjänstear får han enligt den nya löneordningen högre lön än han annars skulle haft. Var och en vet, att när det gäller en överflyttning till en ny lönestat måste man tillerkänna tjänstemannen personligt lönetillägg, därest den nya staten skulle leda till minskning i hans då utgående löneförmåner. Alltså kan under de första åren någon skillnad i lön icke existera. Sedan kan emellertid, beroende på att man enligt gamla löneplanen hade två ålderstillägg, vardera efter fem år, och enligt den nya tre ålderstillägg, vardera efter tre år, faktiskt det förhållandet inträffa, att under ett visst år komma att till tjänstemannen i den femtonde lönegraden utgå några hundratal kronor mindre, än om han stått kvar på den gamla löneplanen. Detta kompenseras emellertid, och det mer än kompenseras, av den högre lön, som han under en del av de förflutna åren uppburit och under alla de följande åren kommer att uppbara. Det är ingen stor övervikt, men det är i alla fall så, att man i sanning kan säga, att den som gått över på nya löneplanen har ekonomiskt bättre ställt i stort sett än den, som står kvar på den gamla.

Det finns blott en liten sak att tillägga i fråga om de förmåner, som detta nya lönesystem medför. Det är nämligen så, att vi ha ett system med löner och dyrtidstillägg. Var och en vet, att med det gamla lönesystemet utgjorde dyrtidstillägget en mycket mera betydande del av då utgående löneförmåner än enligt det nya lönesystemet. Jag vill icke uttala några förmodanden alls om vad riksdagen kan komma att besluta, när det en gång gäller att avveckla dyrtidstilläggen, men säkert är, att den som står på den nya löneplanen och alltså har en mycket mindre del av sina löneförmåner i form av dyrtidstillägg, måste intaga en säkrare ställning i fråga om sin lön än den som står kvar på den gamla löneplanen, där det alltså finns en teoretisk möjlighet att avskriva en mycket mer betydande del av dessa förmåner. Ja, detta är vad jag velat säga om den sidan av saken.

Vad den andra sidan beträffar, skall jag instämma med herr Rydén däri, att hela detta lönesystem för med sig den svårigheten, att man aldrig kan vara fullt säker på att man verkligen har placerat en tjänsteman i den riktiga lönegraden. Även de, som äro anhängare av herr Lindskogs ståndpunkt, böra erinra sig, att

när man skall klippa sönder en gammal lönegrad — i detta fall den andra — till tre, fyra stycken nya, då är det icke möjligt, om man nu icke skall ge alla en verkligt betydande löneförhöjning, att placera dem alla i överkanten eller ens i mitten. Vill man placera ut dem, måste ett visst antal komma i den lägsta, lika väl som ett visst antal kommer i den högsta. Dessa svårigheter kan man emellertid icke övervinna på det synnerligen lättvindiga sätt, som herr Rydén här föreslog. Den möjligheten kan icke uteslutas, att herr Rydén har rätt däri, att när riksdagen företager den granskning av tjänstemännen i femtonde lönegraden, om vilka riksdagen år 1921 sade sig icke veta, hur de skulle placeras, utan sköt det på framtiden, kommer riksdagen till den slutsats, som herr Rydén tydligen redan har nått, att de allesammans skola stå kvar i femtonde lönegraden. Men nog vore det orimligt, om riksdagen nu skulle gå på den linjen, att vi icke skola bry oss om att utreda saken. Man bör lägga märke till att 1921 års riksdag förklarade, att den icke hade utrett saken och därför ställde den på framtiden. Nu föreligger en sådan utredning. Statsutskottet säger, att vi bry oss icke om att nu taga upp någon diskussion i detalj, utan det får ske, när vi komma fram till de enskilda posterna. Utskottet föreslår endast, att en sådan granskning skall ske vid behandlingen av de olika huvudtitlarna. Nu vill herr Rydén faktiskt, att vi skola stryka ett brett streck över vad 1921 års riksdag sade, att vi skola avslå statsutskottets förslag att göra en utredning, och att vi i förväg utan någon dylik utredning skola säga, att vi äro på det klara med att alla dessa tjänster skola placeras i femtonde lönegraden. Det förefaller mig vara icke blott oriktigt utan rent av orimligt handlat av en riksdag att på det sättet klippa av möjligheten för sig själv att efter behandling av utskottet verkligen taga position till de enskilda tjänsterna.

Jag tror med dessa utgångspunkter, att kammaren gjorde riktigast, om den i detta fall bifölle Kungl. Maj:ts, d. v. s. utskottets förslag.

Herr Lindskog: Herr talman! Med anledning av det sista uttalandet av herr statsrådet och chefen för finansdepartementet vill jag säga, att de uppgifter, som jag nyss lämnade kammaren, grunda sig på det stora — jag höll på att säga obegränsade — förtroende, som jag hyste för Kungl. Maj:t, och de uppgifter, som Kungl. Maj:t lämnat i den föreliggande kungl. propositionen. Jag känner det rätt smärtsamt, att detta förtroende för Kungl. Maj:t nu kanske i någon mån har undergrävts genom det anförande, som herr statsrådet och chefen för finansdepartementet här hållit. För att visa, att jag icke saknar allt skäl för min ståndpunkt, skall jag blott nämna ett par ord ur den kungl. propositionen. Det står där: »Till stöd för ett dylikt uppförande har, såsom förut nämnts, anförts, att de förutvarande andragradstjänstemännen vid övergången till det nya lönesystemet och vid tillämpningen av de ändrade grunderna för dyrtidstilläggen i många fall i verkligheten icke erhållit någon kompensations för den i samband med löne regleringen föreskrivna förlängningen av arbetstiden. Att så är fallet, torde ock vara obestridligt.» Det står sålunda här i *många fall* och icke blott i ett eller annat fall. Längre ned står det: »I *vissa fall* kan sålunda inträffa, att en befattningshavare, tillhörande förutvarande andra normalgraden och med avlöning enligt det nya avlöningsreglementet, erhåller lägre lön än om han kvarstått å gammal stat och fått åtnjuta de löneförmåner, som tillkommit sådan befattningshavare.»

Herr Rydén och herr Bengtsson i Norup och även herr statsrådet ha här kommit in på den fara, som otvivelaktigt ligger däri, att man på många tjänstemannahåll liksom vill förstärka musklerna för det klätterarbete, varmed naturligtvis de olika tjänstemännen vilja flytta upp sina befattningar från den ena graden till den andra. På den punkten vill jag säga, att jag är fullständigt ense med dem. Det ligger naturligtvis en stor risk i detta. Jag är även ense

Ang.
övergångs-
bestämmelser
i anledning av
vissa tjänsters
uppflyttning
i lönegrad.

(Forts.)

Ang.
övergångs-
bestämmelser
i anledning av
vissa tjänsters
uppflyttning
i lönegrad.
(Forts.)

med herr statsrådet och chefen för finansdepartementet, då han säger, att det aldrig kan skipas full rättvisa. Det vare långt ifrån mig att tro, att någon sådan full rättvisa skulle kunna skipas. Det vore att begära det orimliga — lika gärna kunde man försöka att få ned månen från himmelen. Vad jag i min motion åsyftar, är emellertid något helt annat. När herr Rydén delvis ville rikta sitt anförande emot mig, tycker jag icke, att han träffar prick; jag har icke alls avsett att åstadkomma någon omplacering av själva lönegraderna utan blott och bart att skipa rättvisa åt vissa personer och få dem satta på övergångsstat, detta för att upprätthålla den princip, som staten hittills hållit på, nämligen att den enskilde icke vid lönerogleringar skall bli lidande, utan att han personligen skall vara tryggad.

Nu sades det, jag tror av herr Anderson i Råstock, att dessa personer blott hade tillfälliga lönetillägg. Ja, men det är väl ändå förhatligt, om man, då man en gång gett dem personliga lönetillägg, inför en löneroglering hotar att ta bort tilläggen för dem, som icke vilja gå med på en ny roglering.

Det har varit för att betona denna princip, som jag tillåtit mig väcka min motion. Jag skall icke vidare driva den, ty jag inser tillfullo, att det är utsiktslöst. Jag skall icke begära votering, men jag tillåter mig ändå att yrka bifall till motionen.

Herr Olsson i Kullenbergstorp: Herr talman! Jag skall icke gå in i någon debatt med den siste ärade talaren om åtskilligt av vad han yttrade i sista delen av sitt anförande. Det få andra göra, men att jag i åtskilligt skiljer mig från honom, kan jag ju gärna tillkänna.

Det har här sagts många hårda ord mot herr Rydén, men då jag hört, att han själv har begärt ordet, antar jag, att han svarar för sig själv. Då jag emellertid olyckligtvis också har reserverat mig, skall jag även be att få säga några ord.

Herr Bengtsson i Norup ansåg, att man icke skall klandra Kungl. Maj:t. Ja, vi ha aldrig klandrat Kungl. Maj:t — åtminstone har jag aldrig ämnat göra det — för att det framlagt denna proposition. Det är ju blott ett svar på riksdagens eget uttalande, och det får man ju icke klandra. Att man icke vill själva saken, blir en annan historia. Under hela lönerogleringsperioden 1919—1921 tillhörde jag minoriteten. Vi begärde ju åtskilliga voteringar och tappade givetvis oerhört, och då bör man ju icke undra över att vi icke på varje punkt drevo det så långt, att vi tvunget skulle votera. Vi visste ju resultatet på förhand. Jag tycker emellertid, att det är litet mycket begärt, att den, som stått på denna ståndpunkt, nu skall kasta alla sina åsikter åsido och icke ha någon ting annat att göra än att taga konsekvenserna av vad riksdagen skrev år 1921, hurudana de nu än bli. Vi äro ju icke på något sätt ansvariga för detta.

Jag vill säga, att jag i stort sett gillar den uppfattning, som herr Rydén här har gjort sig till talesman för. Jag har så många belägg på hur oändligt svårt det är att placera alla dessa tjänster och hur intensivt den här klättringen äger rum. Vi ha på vår avdelning haft, som jag tror, ett par, tre sammanträden nästan huvudsakligen för att klara upp en klättringshistoria, och vi äro ännu icke riktigt färdiga med den, och den gäller ändå en lägre grad. Det är för mig alldeles ofattligt, och jag kan knappast tro, att sedan Kungl. Maj:t föreslagit så många av de förutvarande andragradstjänstemännen till uppflyttning, det ges någon sannolikhet för att icke också de andra andragradstjänstemännen skola komma att klättra upp om ett eller annat år eller kanske flera.

Jag vill verkligen gratulera dem, som i statsutskottet skola behandla den »mycket enkla saken» med uppflyttningar efter principen, att de, som äro förtjänta att flyttas upp, skall man flytta upp. Det där om förtjänsten tycks icke ens lönenämnden och Kungl. Maj:t ha kunnat ena sig om, och hur vi staccare på avdelningarna i statsutskottet skola kunna avvåga förtjänsten och före-

slå riksdagen, att de och de äro förtjänta av uppflyttning, det mäktar jag icke förstå. Ätminstone vill jag för min del på förhand säga ifrån, att det är en sak, som jag på intet sätt kan klara upp. Jag har sannerligen ännu icke hört någon, som efter några fasta, klara och någorlunda bärande grunder har kunnat klara ut den saken, och jag tvivlar på att han kommer att visa sig i framtiden heller. Följden blir bara, att man tar upp den ena och låter den andra vara. Det blir hela historien. Jag tror sålunda icke mycket på att vi skola kunna klara upp, vilka som äro förtjänta av uppflyttning eller icke.

Beträffande det nya lönesystemet har min erfarenhet sagt mig, att striden, klättringen nu är sju resor värre än förut. Det hette, att det blev så klart. Ja, det blev nog klart på papperet, men att ordna det efter papperet, där ligger den utomordentligt stora svårigheten.

Nu säger man oss, som en talare gjorde, att man icke behöver hysa några betänkligheter beträffande denna sak. Ja, jag tillåter mig för min del uttala, att jag verkligen hyser stora betänkligheter. Jag säger det rent ut. Jag tror verkligen, att skulle en förändring ske för andragradstjänstemännen, vore det nog säkrare, om en liten förbättring gäves åt dem alla. Jag skulle förr taga det än det här klättersystemet, om en uppflyttning nämligen skall ske i så stor utsträckning, som Kungl. Maj:t har föreslagit. Däremot medger jag, att jag kunde se denna fråga något annorlunda, om det blott vore några, som man särskilt kunde peka ut såsom speciellt berättigade att stå i en högre lönegrad än sina förra kamrater, men så är icke fallet. Man har här tagit en stor slump av det hela. Det är därför, jag anser, att motståndet i fortsättningen är alldeles tillspillolivet.

Jag skall nu icke yttra mig mera i denna fråga. Var och en vet, att jag icke är mannen att kunna tränga tillräckligt djupt in i frågan, men vad jag eljest har sett av vart det pekar hän i fortsättningen, inger mig betänkligheter, och det är därför, jag vill förena mig i det yrkande, som gjorts av herr Rydén, dock med den förändringen, att jag yrkar avslag på såväl Kungl. Maj:ts proposition som den i ämnet väckta motionen.

Herr Rydén: Herr talman! Jag erkände i mitt första anförande riktigheten av allt som sedan har anförts mot min ståndpunkt. Riksdagen intog år 1921 en linje, som Kungl. Maj:t har fullföljt, och som statsutskottets majoritet har känt sig bunden att också fullfölja. Man har sett det som ett infriande av ett givet löfte. Jag inrymmer allt detta.

Jag fick av min ärade vän och meningsfrände herr Jansson i Falun mottaga en liten reprimand, för att jag icke år 1921 använde, som han sade, mitt tungt vägande ord emot det då fattade beslutet. Ja, jag vill icke riva upp gamla sår, men jag kan ju erinra om att jag icke tillhörde statsutskottet år 1921, och att mitt ord vid den tidpunkten till och med hade ännu mycket mindre betydelse än vad det har nu. Jag tillät mig dock vid ett par, tre tillfällen att opponera mig i kammaren mot förslag just ifrån den avdelning, som herr Jansson tillhör, som jag fann synnerligen oriktiga, och jag lyckades till och med, tror jag, någon gång vinna gehör för min ståndpunkt i kammaren, men jag vann sannerligen icke några sympatier hos de ledande på tredje avdelningen för detta mitt uppträdande, och det hade naturligtvis varit rent högmålsbrott, om jag gett mig i strid med det så kallade Ekmanska lönesystemet. Detta en passant.

Vad jag här ville peka på är, att vi ha nu gjort den ifrågavarande utredningen, den ligger i lönenämndens yttrande, i ämbetsverkens yttranden och i Kungl. Maj:ts proposition. Vi ha sålunda verkställt utredningen. Det är dock just denna utredning, som gör, att jag för min del anser, att riksdagen gjorde klokt i att icke fortsätta på denna linje utan att rygga. Vad visar nämligen denna

*Ang.
övergångs-
bestämmelser
i anledning av
vissa tjänsters
uppflyttning
i lönegrad.
(Forts.)*

Ang.
övergångs-
bestämmelser
i anledning av
vissa tjänsters
uppflyttning
i lönegrad.
(Forts.)

utredning? Jo, den visar, att det icke har varit möjligt att få någon som helst enighet bland alla de myndigheter, som haft att uttala sig om placeringsfrågorna. Meningsskiljaktigheter ha funnits hos lönenämnden och mellan ämbetsverket och lönenämnden, och Kungl. Maj:t har sedermera valt sin linje. Det är nästan lika många ståndpunkter, som det varit myndigheter, som haft att yttra sig, och detta av naturliga skäl. Vi kunna nämligen icke finna någon fullt objektiv och tillförlitlig grund för att säga, att den mannens arbete är av sådan beskaffenhet och är så mycket mer kvalificerat än andras, att han skall sättas i en annan löneställning än dessa. Det blir alltid ett bedömande eller, om jag vill använda ett något fulare ord, en viss grad av godtycke, som kommer att vila över detta.

Den verkställda utredningen har nu just givit vid handen, att man icke kan finna vare sig en samlad mening eller någon tillförlitlig och fast grund för att bestämma placeringen. Just detta har hos mig stärkt den övertygelsen, att riksdagen borde stanna vid vad som beslöts år 1921. Sedan få vi ju upp hela lönefrågan, mina herrar, när dyrtidstilläggen skola inarbetas i lönesystemet. Vi få då upp lönefrågorna på nytt till prövning i riksdagen, och man skulle väl kunna ge sig till tåls, när det är så svårt och krångligt med detta, och låta dessa spørsmål komma upp till prövning och avgörande i ett större sammanhang. Det är sålunda utredningens egen beskaffenhet, som gör, att jag har blivit tveksam.

När jag sedan tänker på hur dessa uppflyttningar skola kunna prövas med rättvisa av riksdagen, vill jag säga, att vi försöka nog arbeta så gott vi kunna på statsutskottets alla avdelningar. Jag, som suttit hela min statsutskottstid på andra avdelningen, tror mig någorlunda kunna pröva de befattningar, som finnas under ekklesiastikdepartementet, men jag förklarar mig fullständigt oförmögen och inkompetent att avgöra, vad tjänstemän böra ha exempelvis vid hovrätten och vid fyrväsendet och vid patent- och registreringsverket och hur deras arbete är beskaffat. Jag kan icke göra en jämförelse mellan exempelvis en sekreterare i skolöverstyrelsen och en tjänsteman i riksförsäkringsanstalten eller i patentverket. Det är icke möjligt för mig, därför att den lilla grad av sakkunskap, jag äger, koncentrerar sig till vad som hör under åttonde huvudtiteln. Herr Jansson, som besitter motsvarande erfarenhet på det område, som tredje avdelningen har att behandla, kan kanske med sakkunskap avgöra, var de skola placeras, som höra till hans avdelning. Men det finns icke en enda människa, som har den totala allmänna överblick över hela den vitt utgrenade förvaltningen, att han kan göra en avvägning mellan olika förvaltningsområden med insikt och rättvisa. Det rå vi icke med efter min uppfattning, icke ens lönenämndens ordförande.

Om nu riksdagen bifaller utskottets förslag, och statsutskottet följaktligen skall gå in på en detaljprövning av de olika befattningarna, är det min bestämda uppfattning, att även om vi göra vårt bästa på alla händer för att skipa full rättvisa, lyckas det icke, därför att vi icke disponera över tillräckliga insikter över det hela för att kunna göra en sådan prövning, utan det kommer att vidlädas av bristfälligheter. Det synes mig då, som om vi endast skapade mera anledning till missnöje, om vi göra denna plockning. Det är ett mycket litet antal, som herr Nilsson i Kabbarp vill ta upp, lönenämnden har ett annat antal, Kungl. Maj:t har tagit ungefär hälften och herr Lindskog vill ta allesammans av dessa andragradstjänstemän. Det blir omöjligt att få någon känsla av att rättfärdighet har skipats. På vilken mellanstation mellan det nu bestående och herr Lindskogs förslag, som tar upp allesammans, vi än stanna, kommer det att finnas en del ämbetsmän, som säga, att här har skett mig orätt, när den och den blivit uppflyttad men icke jag. Det blir då fråga om vilken olägenhet, som är störst, att säga i dag, att nu får placeringen vara, som den är,

eller att ge oss in på en sådan detaljgranskning, som kommer att skapa en hel del utgångspunkter för vad jag i mitt första anförande kallade vidareklättring.

Jag var, mina herrar, med, när den förra löneregringsperioden började år 1907, och mitt första arbete i statsutskottet sammanföll med början av denna period. Vi hade då tre normalgrader, den första, andra och tredje, och det var klara linjer i detta. Då inriktades arbetet från tjänstemannahåll från början på att försöka skapa mellangrader. I ett obehagat ögonblick lyckades detta också i kammarrätten, där man erhöll en mellangrad, de så kallade revisionskommisarierna. Sedermera kommo vi underfund med att vi den gången begått en oförsiktighet. Både jag och många andra i utskottet hava också under hela den förra löneregringsperioden fört en energisk kamp för att låta den gamla löneregringen föras till slut över hela förvaltningen och att icke skapa några mellangrader. Man kallade oss löneregringsbyråkrater och allt möjligt, för att vi höllo på detta, men det var lugnt, och det skapade ordning i löneväsendet, att riksdagen följde oss på den linjen.

Nu ha vi gått in för ett helt nytt lönesystem, vars ledande princip är, att i stället för att det gamla systemet hade tre pinnhål på ganska stora avstånd, har det nya en massa pinnhål med mindre intervaller. Det är klart, att när det ligger så väl tillrättat för denna klättring, man kommer litet var att söka klättra upp ett steg, om icke riksdagen intar en fast och bestämd ställning från början. Jag ser saken på samma sätt, som jag gjorde 1909, då jag förmäde denna kammare att vägra att gå vidare på mellangradssystemet, vilket beslut också sedermera segrade i den gemensamma voteringen. Jag ser saken på det sättet, att det i dag faktiskt gäller avgörandet, om det s. k. Ekmanska lönesystemet skall alldeles rivas upp, visserligen icke genom att man rubbar pinnhålerna men genom att man icke bestämmer fixa placeringar utan lämnar tillfälle till kaos på detta område.

Detta är icke riktat som klander mot någon, varken regeringen, riksdagen eller utskottet, men jag tillåter mig säga, att erfarenheterna från den förra löneregringsperioden, som började 1907, har fört mig till den bestämda uppfattningen, att vi göra klokt i att stanna, där vi äro i dag, och icke gå vidare, och ni skola få många, många tillfällen att sanna mina ord, om ni i dag icke följa dem.

Herr **Anderson** i Råstock: Herr talman! Jag vill till en början giva uttryck åt min stora tillfredsställelse med den beslutsamhetens friska hy, som präglat herrar Rydén och Olsson i Kullenbergstorp i dag. Jag vill i all blygsamhet erinra, att då frågan behandlades i utskottet, herr Olsson i Kullenbergstorp icke från tredje avdelningen låtit anteckna någon avvikande mening i enlighet med den, för vilken han nu gått in, mot det förslag, som utskottet nu har gjort till sitt. Beträffande herr Rydén var det på det sättet, att han uppträdde så lent och mjukt där, att det var bara milda västanfläktar mot vad det är i dag.

Detta var så att säga ett litet ingångsord till vad jag skulle vilja framhålla här, för att jag skulle få tillfälle att göra några enkla påpekanden.

Sedan nödgas jag framhålla, utan att jag för min del kan sägas vara någon varmare vän av det Ekmanska lönesystemet, att det bör väl ändå i all rimlighets namn vara så, att rätt skall vara rätt. Hur kunna herrarna nu komma och påstå, att man har bättre möjligheter att träffa det rätta med ett lönesystem, som endast har tre grupper, än med det system, som riksdagen ändå har gått in för. Jag får uppmana herr Rydén, att han åtar sig att överbevisa kammaren om riktigheten av sin teori. Jag håller före, att med så litet nyansering i lönegruppssystemet, som det gamla tregruppssystemet innebar, komme staten att få betala mycket mera till löner, än vad staten behövde, och jag anser, att det behöves sägas ifrån, att liksom nyanseringen i samhällslivet tränger sig fram,

*Ang.
övergångs-
bestämmelser
i anledning av
vissa tjänsters
uppflyttning
i lönegrad.
(Forts.)*

Ang.
övergångs-
bestämmelser
i anledning av
vissa tjänsters
uppflyttning
i lönegrad.
(Forts.)

så får man också gå fram med nyansering inom lönesystemet, just, herr Rydén, för att träffa det rätta och icke betala för mycket.

Vidare vill jag säga, att när man talar om att vi äro inkompetenta i dessa frågor i statsutskottet, så är jag den förste att erkänna det. Vi kunna icke tränga in i allt mellan himmel och jord. Vi ha tillräckligt mycket att syssla med och tillräckligt stor andel av statsverkspropositionen, för att det skall vara alldeles omöjligt att i detalj behärska det hela. Men, herr Rydén och konsorter, vi behöva det icke här. Det finns sakkunnigt folk, som ha sysslat med dessa saker. Det fanns i 1902 års löneregeringskommitté, tillåt mig nämna några namn, Nilsson i Kabbarp, Ekman, Carl Gustaf, som han visst lär ropas upp i första kammaren, och Nilsson i Landeryd, för att nämna blott tre, alla kända som mycket försiktiga karlar i fråga om löneanspråk från tjänstemännen. Jag tror, att blott dessa namn borga för att man har gått fram med tillbörlig försiktighet, då det gäller denna sak.

Hur låg nu frågan 1921? Jo, Kungl. Maj:t gick, som herr Jansson i Falun har erinrat om, den vägen, att alla dåvarande andragradstjänstemän skulle placeras i sextonde lönegraden, för att det sedan skulle verkställas en gallring dels uppåt och dels nedåt. Men statsutskottet, som nu icke är så förskräckligt frikostigt, som det många gånger blir beskyllt för, gick på den linjen, att det — om jag nu får uttrycka mig litet så att säga vulgärt — helt kort och gott sade som så: vi göra icke som Kungl. Maj:t vill här, utan vi placera dem i den lägre lönegraden. I stället för att alltså dessa tjänstemän skulle placeras från den sextonde nedåt till den femtonde eller uppåt till den sjuttonde, som var ifrågasatt, så förbehöll statsutskottet sig och riksdagen att eventuellt få flytta upp några tjänster från den femtonde till den sextonde lönegraden. Kan det sägas vara att gå för liberalt till väga? Jag bara frågar. Jag tror, att det påståendet icke kan göras inför den situationsbild av verkligheten, som jag har sökt att här i största korthet draga fram.

Men dessutom är det på det sättet — och därom ber jag att få erinra herr Rydén, som jag tror för sin del håller på riksdagens värdighet, så länge det på något sätt är möjligt — att här har statsutskottet först på förslag av 1902 års löneregeringskommitté, sammansatt av idel försiktiga och förtänksamma män, gått och föreslagit riksdagen att besluta på det och det sättet, och här komma nu konsekvenserna av detta beslut. Då säger herr Rydén, att genom att uppfylla de löften, som riksdagen har givit, så riva vi alldeles sönder den nuvarande löneplanen. Ja, mina herrar, få ni detta att gå ihop, så var så god.

Jag kommer i alla fall icke att frågå mitt yrkande om bifall till statsutskottets hemställan.

Herr andre vice talmannen Nilsson: Herr talman! Det vill förefalla mig, som om överläggningen, sådan den utvecklats sig, knappast hör tillsammans med det nu föreliggande jämförelsevis begränsade ämnet. Att det kan göras mer eller mindre befogade erinringar mot nu gällande lönereglementen, tycker jag bör icke utgöra någon anledning till att nu yrka avslag på Kungl. Maj:ts föreliggande proposition. Skulle ett avslagsyrkande vinna godkännande av riksdagen, då måste det få till följd, antingen att de förutvarande andragradstjänstemännen uppflyttas i högre löneklass allesammans utan åtskillnad — och det tror jag väl icke kan av någon anses vara i överensstämmelse åtminstone med vad riksdagen tidigare uttalat som riktigt — eller också att ingen enda av dessa befattningshavare uppflyttas i högre grad — och det innebär heller icke någon rättvisa.

Här är allenast fråga om att fastställa de regler eller principer, vilka skola vara grundläggande vid prövningen i de enskilda fallen, huruvida befattningshavaren skall uppflyttas eller icke. Någon absolut rättvisa är icke möjlig att

uppnå, det veta vi ju alla, men man får väl göra så gott det är möjligt och vara nöjd med det.

Nu säger herr Rydén, att det är så stor oenighet mellan de myndigheter, som ha prövat denna sak. Ja, skall man vänta, intill dess att enighet uppnås på alla punkter vid en löne reglering, då tror jag, att man får vänta länge, ty en sådan enighet kan naturligtvis aldrig åstadkommas.

Jag skulle mycket beklaga, om kammaren skulle stanna för ett avslag på denna punkt. Jag beklagar det för befattningshavarnas skull, ty då är det säkert, att ingen av dem kommer att flyttas upp, och det kan ändå icke vara meningen, när det efter prövning har befunnits, att en del av dem dock få anses vara kvalificerade för en uppflyttning.

Det är sålunda en möjlighet att skapa rättvisa, så långt det kan ske, genom ett fastställande av de grundprinciper, som äro preciserade i det föreliggande statsutskottsutlåtandet. Jag anser därför, att det är högeligen önskvärt, att detta vinner kammarens bifall. Sedan får riksdagen i de enskilda fallen med tillämpande av dessa regler söka åvägabrinda en så rättvis placering för befattningshavarna som det är möjligt.

Herr talman! Jag yrkar bifall till statsutskottets hemställan.

Under detta anförande hade herr förste vice talmannen övertagit ledningen av kammarens förhandlingar.

Herr Osberg: Herr talman! Vid ett tidigare tillfälle, då vi behandlade en liknande fråga, tillät jag mig här säga, att jag hoppades, att det snarast skulle bli en allmän revision av hela detta spörsmål. Ju längre tiden fortskrider, ju mer stärkes jag i min uppfattning, att vi icke kunna tolerera ett sådant system, som riksdagen gått in för. Det synes ju här, att de framstående personer, som tillhöra statsutskottet, skilja sig snart på lika många linjer, som det är personer i utskottet, och det är väl en borgen för att hela systemet är ohållbart. Denna revision, tillät jag mig då säga, borde tillgå på det sättet, att man tog upp hela spörsmålet. Det måtte väl icke som hittills behövas ett tjugotal år, för att man skall kunna ena sig om att den eller den tjänstemannen bör placeras i den eller den lönegraden och erhålla det och det lönebeloppet. Vi måste i första hand se till, att vi icke ha flera statsanställda, än vi behöva, och att dessa statsanställda ordentligt avlönas, och det sker på bästa sätt, om man icke placerar dem i alltför många lönegrader, utan gör det hela så överskådligt som möjligt. Då skulle man slippa ifrån många slitningar och tvister, som nu uppstå.

Nu är det på det sättet — jag har gjort iakttagelser därpå under många år — att genom detta konstlade system blir det en kilning av det stora blocket ideligen uppåt. Det ena året kilar man upp den ena sidan och det andra året den andra sidan. Jag är rädd för, att på det sättet kommer blocket till slut att bli så uppstyltat, att det kommer att ramla av sig självt. Vi skola som sagts icke ha flera befattningshavare, än vad vi kunna behöva, och de skola vara ordentligt avlönade och vi böra förenkla det så, att alla riksdagens ledamöter kunna utan alltför stor möda sätta sig in i spörsmålet och se, hur det hela ligger till.

Det förståndiga, som sagts i denna debatt, är enligt mitt förmenande det inlägg, som herr Rydén gjort i dag, och därför skall jag, herr talman, be att få ansluta mig till hans yrkande. Men jag säger ännu en gång, att vi kunna icke undgå att snarast möjligt taga upp hela detta spörsmål, och då bör man icke enbart överlämna detta revisionsarbete åt politikens spetsar, utan även taga med folk — som herr Lindhagen brukar säga — utifrån det verkliga livet

*Ang.
övergångs-
bestämmelser
i anledning av
vissa tjänsters
uppflyttning
i lönegrad.
(Forts.)*

Ang.
övergångs-
bestämmelser
i anledning av
vissa tjänsters
uppflyttning
i lönegrad.
(Forts.)

och detta bör vara folk med sunt förnuft, som förstå, hur det hela bör fungera, när man skall omsätta det i praktiken.

Herr Jansson i Falun: Herr Osberg påstod, att man vid kommande löne-regleringar borde ha folk med sunt förnuft, som skulle uppgöra förslag. Jag undrar, hur de skola se ut, som skola vara beskärda den förmånen att ha sunt förnuft enligt herr Osbergs mening. Jag tror näppeligen, att de finnas till. När han här kommer och motiverar en sådan sak nu, att vi måste få denna reglering till stånd för att förbilliga statsverkets löneutgifter, då tror jag, att var och en förstår, att han är inne på fel väg. Det system, som här föreligger, har just tillkommit, för att man skulle kunna nedbringa statsverkets utgifter i löneavseende, och i vad mån man däri har misslyckats, har ingen ännu kunnat säga ett ord om. Så ligger frågan verkligen till. Det är icke värt, att herrarna här försöka göra troligt, att vi i statsutskottet, som biträtt förslaget, vilja vara med om vilka utgifter som helst, därför att riksdagen tidigare har intagit en tveksam ståndpunkt. Långt därifrån, herr Osberg.

Det är ganska intressant att iakttaga våra vänner på skånebänken. Där ha vi haft herr Olsson i Kullenbergstorp som ledamot av tredje avdelningen och hava det fortfarande. Han har deltagit i realbehandlingen av föreliggande spörsmål, men var borta vid den egentliga justeringen. Men vid justeringen på avdelningen gjordes ingen ändring i vad vi vid realbehandlingen kommit överens om, då ingen avvikande mening hörts från herr Olsson. Ja, så får han höra, att herr Rydén på skånebänken intagit en annan ståndpunkt, och då är det klart, att han måste vara lika radikal som herr Rydén i detta fall. Det är självklart, och jag förvånar mig icke alls däröver. Men nog tycker jag, att vi inom avdelningen borde visa litet större solidaritet sinsemellan, när inga nya synpunkter framkommit, som kunna vara avgörande för ett annat ståndpunktstagande.

Ja, det var egentligen för att säga detta, som jag begärde ordet, men jag vill tillägga ett ord till herr Rydén. Tror herr Rydén, att man kommer ifrån den här obehagliga uppgiften att söka närmare uträna, vilka av dessa här ifrågavarande befattningshavare som eventuellt skola komma i åtnjutande av en högre löneställning? Jag tror, att om herr Rydén har den uppfattningen, så tar han fel. Vi kunna icke komma ifrån den saken. När han säger, att vi i statsutskottet äro oförmögna att bedöma saken, är jag den förste att giva honom rätt däri. Men det är en annan sak, som här tillkommer. Det är icke uteslutande vi på respektive avdelningar inom statsutskottet, som pröva dessa frågor, utan det är först och främst ämbetsverkens chefer, som lämna sitt utlåtande; och sedan skulle jag vilja fråga herr Rydén, om han har så ringa förtroende för de organ, som Kungl. Maj:t har till sitt förfogande för att ytterligare pröva dessa saker, att han skulle vara så ytterligt rädd för att taga ett steg till att göra en rättelse av vad han tidigare ansett vara oriktigt. För min del kan jag icke tillägna mig den uppfattningen.

Ja, herr talman, jag har ingen anledning att frångå mitt tidigare framställda yrkande.

Herr Hage: Herr talman! Jag är övertygad om att om vi gå tillbaka till gamla statsutskottsutlåtanden, som avgivits här i riksdagen beträffande löne-regleringsfrågor, skola vi kunna leta upp en hel massa uttalanden i motiveringen, där det har uttalats sympati för att höja den eller den befattningshavaren till en högre löneklass, än vad det slutliga beslutet inneburit. Det är nämligen så, att om vi se på löne-regleringar här i riksdagen, finns det så många olika meningar. Det framföres motioner, och det föreligger en regeringsproposition i frågan. Sedan blir det i allmänhet så, att regeringspropositionen segrar, men

när motionerna avstyrkas, inträffar det mycket ofta, att man känner sig tveksam i utskottet, och då kommer man med en motivering, vari uttalas en viss sympati för att ställa den eller den befattningshavaren i en annan klass, än vad Kungl. Maj:t föreslagit. Jag tror för min del, att skulle vi gilla principen att utan vidare låt avgörandena här i riksdagen dikteras därav, att riksdagen vid något tillfälle har uttalat sig sympatiskt för den eller den ifrågasatta löneförhöjningen, så skulle vi kunna komma till mycket farliga konsekvenser. Vi skulle då kunna börja leta i gamla riksdagsprotokoll och med ledning av dessa sedan påstå, att den eller den befattningshavaren har fått rent av ett löfte, att om något år skall hans lönerogleringsfråga tas upp till behandling och han själv ställas i en högre löneklass än den som riksdagen förut beslutat om.

Jag måste verkligen säga i det sammanhanget, att det uttalande, på vilket man här stöder hela argumenteringen, det uttalandet är ganska svävande, och det skiljer sig sannerligen inte så synnerligen mycket från alla dessa mer eller mindre sympatiskt formade uttalanden jag nu talat om. Såvitt jag förstår, innebär detta uttalande inte något bestämt löfte, och framför allt innebär det intet löfte, att vi år 1925 skulle taga upp frågan i riksdagen, behandla den och lösa den. Intet sådant löfte är givet, såvitt jag vet, utan man har begärt, att Kungl. Maj:t skall undersöka saken. Och om nu kammaren stannar vid ett avslag på frågan, så förstår jag inte annat än att man kan uttolka detta så, att riksdagen finner, att den inte vill taga ståndpunkt i denna principfråga nu vid 1925 års riksdag. Men riksdagen och Kungl. Maj:t äro naturligtvis oförhindrade att vid en kommande riksdag, när hela lönerogleringsfrågan tas upp till behandling, eventuellt när dyrtidstilläggen skola tas in i lönerna — om ett löfte verkligen föreligger — rätta till saken.

Detta är alltså min ståndpunkt i saken, och från den utgångspunkten kommer jag till samma yrkande, som herr Rydén kommit till. Men jag gör det även därför, att jag alldeles bestämt vet, att man med avseende på en hel del löneplaceringar kan påstå, att det kan anföras giltigare skäl för uppflyttande av en del befattningshavare i högre lönegrad, än vad som kan anföras för de befattningshavare, det här är fråga om. Och när förhållandet är sådant med avseende på befattningshavare i *sämre ekonomisk* ställning, vilka känna dyrtidsstrycket mycket hårdare än de befattningshavare, det här gäller, kan jag inte tillägna mig den uppfattning som säger, att kravet på att just här ifrågavarande tjänstemän, sekreterare och andra, skola få en löneroglering är så trängande, att det måste gå framför alla andra krav, alltså även framför krav, som gälla lönerogleringar för befattningshavare i mycket sämre ekonomisk ställning.

Den uppfattningen kan jag inte tillägna mig, och det är från den utgångspunkten, herr talman, som jag för min del skall be att få hemställa om bifall till herr Rydéns yrkande.

Herr talmannen återtog nu ledningen av förhandlingarna.

Herr **Kristensson** i Göteborg: Herr talman! Detta ärende är det första lönerogleringsfråga, som jag haft äran att deltaga i uti utskottet, och det gör, att jag ber att få lägga fram några synpunkter, som naturligtvis inte i någon mån kunna vara sakliga, utan fastner ur lönerogleringssynpunkt uttrycka vissa kätterska uppfattningar. Jag kan i alla fall, ehuru jag hyser ett mycket stort förtroende för den man, vars namn i allmänhet sättes under den löneroglering, som nu till stor del har blivit genomförd, inte gå så långt som herr Rydén, att jag jämställer honom med den om vilken det i katekesen står: en ande med alla de högsta fullkomligheter, allvis, god, barmhärtig etc. etc. Att sätta herr Carl Gustaf Ekman av år 1921 så högt, att vi i Sveriges riksdag skulle säga, att vi aldrig få rubba på det av honom skapade systemet, kan jag inte gå med på.

Ang.
övergångs-
bestämmelser
i anledning av
vissa tjänsters
uppflyttning
i lönegrad.
(Forts.)

Ang.
övergångs-
bestämmelser
i anledning av
vissa tjänsters
uppflyttning
i löncgrad.
(Forts.)

Allra minst som riksdagen själv, och herr Carl Gustaf Ekman själv, har erkänt att på dessa punkter har man gjort vissa saker, som inte äro riktigt rättvisa. Man behöver, tycker jag, inte vara konungsligare än konungen själv.

Jag är för min del ej rädd för att riksdagen inte skall kunna hålla emot i fortsättningen, då det blir fråga om ändringar i det ena eller det andra fallet. Jag skall för min del hjälpa till så mycket jag kan. Men att gå så långt, att man på förhand skall avsäga sig varje möjlighet att rätta till ett eller annat felgrepp, som är begånget, och det är dithän herr Rydén yrkande i dag leder, det kan inte vara konsekvent handlat av riksdagen, allra minst som riksdagen själv har erkänt felgreppen. Den har själv hos Kungl. Maj:t begärt en utredning, och den har nu fått denna utredning. Jag erinrar mig mycket väl från år 1921 det yttrande, som herr Thorsson hade i denna fråga. Jag vet vilken ståndpunkt han intar, och det finns ingen anledning, då han i dag inte är närvarande, att på ett bryskt sätt korsa hans proposition i detta ärende.

Jag vill alltså, herr talman, inte på minsta vis understödja ett klättersystem, men jag tror inte heller, att ett beslut av riksdagen i enlighet med utskottets förslag i dag kommer att bli inkörsporren till ett sådant klättersystem. Det gäller här en grupp tjänstemän, beträffande vilka alla äro medvetna om att det inte skett full rättvisa vid deras placering; och då det varit förslag uppe att göra om denna placering, men riksdagen i stället begärt en detaljerad utredning och denna nu föreligger, kan detta inte bli den inkörsporst, som herr Rydén befarade.

Om nu, mot förmodan, Kungl. Maj:ts proposition skulle falla, tror jag, att andra gradens tjänstemän kunna tacka herr Lindskog för hans insats i denna riktning.

Herr **Olsson** i Kullenbergstorp: Herr talman! Jag kan verkligen inte förstå, att Kungl. Maj:ts proposition kan befordras genom de spetsigheter, som här utkastats mot de olika reservanterna. Det ser ut, som om vi hade gjort något särskilt svårt högmålsbrott, ty det är tämligen ovanligt i kammaren, att man personligen blir åtgången så som skett i detta fall.

Statsutskottets ärade vice ordförande anförde också som ett skäl att stärka utskottets förslag det förhållandet, att jag inte antecknat en avvikande mening i betänkanDET från tredje avdelningen. Nej, men det kunde jag inte göra på grund av det faktum att jag på avdelningens uppdrag gjorde en liten resa just då och inte var närvarande. Detta talade jag om i utskottet, men herr Anderson tycks ändå anse förhållandet så viktigt, att han måste draga upp det i kammaren som skäl.

Sedan vill jag gentemot min värderade kamrat och vice ordföranden i avdelningen säga, att han behöver visst inte anstränga sitt minne så synnerligen starkt för att komma ihåg en hel del, som resonrades på avdelningen, när ärendet förelåg till behandling. Jag finner synnerligen litet uttryck i utskottsutlåtandet för vad jag där yttrat, men jag återfinner alldeles fullödigt vad man yttrade på den andra sidan. Och detta fann jag vara av så betänkelig art, att jag utan tvekan ställde mig som reservant. Jag kan försäkra herr Jansson i Falun, att den ställning, jag intar i olika frågor här i kammaren, inte är beroende det minsta varken på vad herr Rydén intar för ställning eller vad herr Jansson i Falun intar för ställning. Jag ställer mig alldeles oberoende av dem. Och berodde det därpå, att jag bara ville vara så radikal som dessa herrar, tror jag det inte är så farligt för mig — jag tror att jag alltid har varit det.

Nu har jag inte av diskussionen här i övrigt fått något annat intryck, än att man helt och hållet vädjar till det förhållandet, att när man har skrivit en gång, skall man utan vidare taga följderna. Ja, det är en uppfattning. En annan uppfattning är kanske den, att man kan tacka Gud, om man blir litet klokare

dag för dag. Det har kammaren lämnat prov på förut, jag kan ge herrarna en erinran om att jag var med en gång, när man i riksdagen fattade ett positivt beslut i en stor fråga, som man totalt rev upp vid nästa riksdag, därför att man blivit litet klokare. Det är ju inte omöjligt, att det är vi reservanter, som inte varit alldeles fullkomliga, som man talade om där uppe från talarstolen. Och då få vi väl bli litet klokare. Jag ställer naturligtvis inte denna fordran på andra människor. De få behålla sina principer så mycket som helst.

Statsutskottets vice ordförande sade ju, att det var så skickliga män, som gjort förslaget, att vi i statsutskottet egentligen varken hade omdöme eller förmåga att bedöma det. Om man då hade föreslagit, vilket är konsekvent, att riksdagen uppdrog åt dessa män att själva sköta om ärendet, kunde jag åtminstone förstå logiken i herr Andersons yttrande.

Herr talman! Jag har av den hållna diskussionen inte blivit övertygad om att jag har fel, och jag vidhåller därför mitt yrkande.

Chefen för finansdepartementet herr statsrådet **Wigforss**: Herr talman! Jag skall inte upptaga kammarens tid med mer än några få ord.

Denna långa debatt har måhända givit ett intryck av att det rör sig om en fråga av mycket stora ekonomiska dimensioner. Det är då kanske skäl att erinra kammaren om att även om riksdagen följer Kungl. Maj:ts förslag, innebär detta en kostnadsökning av 75,000 kronor. Jag vill visst inte säga, att 75,000 kronor är en liten summa, men det är ändå en summa, som kanske inte alltid brukar framkalla en över timplång debatt som den nuvarande.

Det är riktigt, att en riksdag inte alltid behöver känna sig bunden av vad en föregående riksdag har sagt — i det fallet har herr Hage alldeles rätt. Men nog vore det egendomligt, om vi 1925 alldeles skulle bortse från att 1921 års riksdag förklarar, att den inte var färdig att då fatta ståndpunkt och därför ville uppskjuta sitt avgörande, till dess att en utredning hade skett. I det fallet har också herr Rydén erkänt, att ett beslut efter de linjer han förordat skulle innebära ett helt övergivande av den ståndpunkt, som 1921 års riksdag intog.

De många argument, som anförts av herr Rydén och även av en del andra talare, tror jag gå omkring själva kärnpunkten. Det är klart, att man kan tvista om, huruvida det kan medföra mera eller mindre klagomål, om man går på den ena eller den andra vägen, men nog förefaller det mig ändå rätt naturligt, att man skall få höra mindre klagomål, om man lyfter upp några tjänster från den femtonde till den sextonde lönegraden, än om man låter allesamman stå kvar i den lägre lönegraden. Det argumentet kan rimligen inte väga så tungt.

Själva den ståndpunkt, på vilken herr Rydén och andra ställt sig, är egentligen den, att det är så ofantligt svårt att avgöra, vilka av de olika tjänstemannakategorierna som skola placeras i den högre lönegraden; och av det skälet skola vi ingenting göra. Det förefaller mig, som om den ståndpunkten inte vore riktigt hållbar. Jag erinrar om att även från precis samma utgångspunkter, som herr Rydén intagit, Kungl. Maj:t vid 1921 års riksdag i sitt förslag hemställde att flytta upp allesammans i sextonde lönegraden. Denna ståndpunkt avisade riksdagen, och den avvisade likaså ståndpunkten att sätta alla i den femtonde lönegraden. Den gick en medellinje, i förlitande på att man trots allt ändå skulle kunna komma till en någorlunda rimlig placering av dessa tjänstemän.

Jag vill erinra om en liten sak till. Även om en del tjänstemän efter en uppflyttning av ett visst antal till 16. graden med något fog kunna påstå, att de lika gärna kunde ha blivit uppflyttade som några andra, står det ändå kvar, att när ett visst antal tjänster blivit uppflyttade, blir också hela tjänstemanna-

Ang.
övergångs-
bestämmelser
i anledning av
rissa tjänsters
uppflyttning
i lönegrad.
(Forts.)

gruppen bättre ställd. Bland annat finns det bättre befordringsmöjligheter, man skulle kunna kalla det för ålderstillägg eller vad man vill använda för namn. Missnöjet måste bli mindre, om man i någon mån går dem till mötes, det är en sak, som man kan utgå ifrån som säker.

Nu har herr Rydén och efter honom herr Hage gått in för en ny linje: Varför skola vi lösa denna fråga vid 1925 års riksdag? Varför kunna vi inte uppskjuta den till det ögonblick, då vi avveckla dyrtidstilläggen och då vi skola lösa alla möjliga andra spörsmål som röra lönergleringarna? Ja, för ett uppskov kan alltid anföras det argumentet, att man skall aldrig göra i dag vad man kan skjuta upp till i morgon; ett gammalt gott ordstäv, som många människor följa. Men jag vill be kammarens ledamöter lägga märke till, att de svårigheter, som herr Rydén anført och som varit huvudargumentet mot uppflyttandet av vissa tjänstemän, komma att oförminskade finnas kvar vid 1926 års riksdag och vid vilken följande riksdag som helst, då det gäller att taga ståndpunkt i frågan. Och det är utan tvivel så, att när det en gång gäller att komma till rätta med frågan om dyrtidstilläggens avveckling, är det önskvärdt, att man inte får den frågan förryckt genom en hel rad specialfrågor, som böra vara lösta, innan man tar upp det stora problemet.

Men till sist: allt detta kan man diskutera om. Vad som däremot förefaller mig vara mycket svårt att diskutera om är, att det för riksdagens egen skull inte kan anses riktigt att den säger: vi vilja inte taga upp en verklig debatt om placeringen av dessa tjänstemän. Det förefaller verkligen, som om herr Rydén, i likhet med en del andra, skulle vilja skydda kammaren för att vid ett senare stadium behöva ta ståndpunkt i de konkreta fallen i fråga om tjänstemännens uppflyttning. Det kan väl ändå inte vara riktigt, att kammaren under intrycket av en tillfällig stämning skall hindra sig själv från att senare praktiskt taga den ståndpunkt, som efter statsutskottets utredning kan befinnas vara den riktiga. Jag vill erinra om att de flesta, som i dag talat mot varje uppflyttande, själva sitta i statsutskottet. Och det är ingenting som hindrar dem att i statsutskottet gå på den linjen, att ingen uppflyttning skall ske, och då föreligger ett förslag i denna riktning för kammaren vid frågans definitiva avgörande. Varför skola vi då i dag, innan en sådan utredning från statsutskottet föreligger, fatta ståndpunkt? Det förefaller mig, som jag slutade mitt föregående anförande med, att det enda rätta vore att i sådant fall uppskjuta avgörandet, tills denna utredning från statsutskottet föreligger.

Herr Rydén: Herr talman! Blott ett par ord!

Jag vill säga att när man skjuter fram de av statsrådet Wigforss framförda synpunkterna, att kammaren så att säga vill skydda sig själv från besväret att taga ståndpunkt i de konkreta fallen, så är naturligtvis detta ett argument, men ett argument som efter min uppfattning inte väger synnerligen tungt. Ty när inte statsutskottets ledamöter kunna med någon tillräcklig översiktighet bedöma frågan, på vilket pinnhål varje enskild tjänsteman skall placeras, kunna naturligtvis inte heller kammarens ledamöter med större insiktsfullhet bedöma saken. Utan det kommer naturligtvis att gå på det sättet, att om kammaren i dag inte bestämmer sig, komma vi att stanna, där vi stodo 1921, och betrakta detta som en definitiv anordning. Sedan vi fått se hela detta utredningsmaterial, ha vi här alldeles ingen möjlighet att kunna med någon verklig insiktsfullhet bedöma de enskilda fallen. Det kommer ett förslag från statsutskottet, men detta utskott är delat på fyra avdelningar, där det inte kan bli någon fullkomlig enhetlighet i fråga om synpunkterna vid frågans bedömande, och sedan kommer förslaget från statsutskottet till kammaren, och kammaren tar det, som det är. Så är det med detta försök att skydda kammaren från besväret att taga ståndpunkt.

Jag hade nästan haft anledning att yttra mig beträffande ett par av mina kollegers i statsutskottet yttrande, och inte minst statsutskottets vice ordförande, men debatten skulle säkerligen svälla ut ytterligare, och därför avstår jag ifrån det.

Efter härmed slutad överläggning gav herr talmannen till en början propositioner beträffande mom. I), nämligen dels på bifall till utskottets hemställan i detta moment, dels ock på avslag å såväl berörda hemställan som Kungl. Maj:ts framställning i ämnet; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad.

Då votering emellertid begärdes, blev nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller statsutskottets hemställan i mom. I) av utskottets förevarande utlåtande nr 13, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren avslagit såväl utskottets berörda hemställan som Kungl. Maj:ts framställning i ämnet.

Voteringen utvisade 119 ja mot 60 nej, vadan kammaren bifallit utskottets hemställan.

Vidare gav herr talmannen i avseende å mom. II) propositioner dels på bifall till utskottets hemställan i nämnda moment, dels ock på avslag därå samt bifall i stället till den i ämnet väckta motionen; och biföll kammaren jämväl utskottets i förevarande moment gjorda hemställan.

§ 10.

Föredrogos vart för sig:

bevillningsutskottets betänkande, nr 2, i anledning av väckt motion om utsträckning av tiden för återutförelse och ansökan om tullrestitution vid återutförelse av vissa varor m. m.; och

första lagutskottets utlåtande, nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 11 kap. 38 § rättegångsbalken.

Kammaren biföll vad utskotten i nämnda betänkande och utlåtande hemställt.

§ 11.

Anmäldes och godkändes andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 21, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad utbildningstid för värnpliktiga av 1925 års klass m. m.; och

nr 22, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad tid för fullgörande av repetitionsövning för vissa värnpliktiga.

Vidare anmäldes och godkändes riksdagens kanslis förslag

dels till riksdagens skrivelse, nr 18, till Konungen angående val av t. f. expeditionschefen C. W. Aschan till riksdagens justitieombudsmans efterträdare,

dels ock till riksdagens förordnande, nr 19, för t. f. expeditionschefen C. W. Aschan att vara riksdagens justitieombudsmans efterträdare.

Ang.
övergångs-
bestämmelser
i anledning av
vissa tjänsters
uppflytning
i lönegrad.
(Forts.)

§ 12.

Till bordläggning anmälde:

bankoutskottets utlåtanden:

nr 5, angående verkställd granskning av riksdagsbibliotekets styrelse och förvaltning;

nr 8, angående verkställd granskning av riksbankens styrelse och förvaltning; och

nr 9, angående verkställd granskning av riksgäldskontorets styrelse och förvaltning;

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 11, angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar;

nr 3, i anledning av väckta motioner om ändring av 1 § i lagen om bredden av hjulringar å arbetsåkdon på landet; och

nr 4, i anledning av väckt motion om förbud i viss utsträckning mot import från Norge av hingstar;

andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, nr 1, i anledning av motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder i syfte att hämma, korrigera och ev. beskatta nöjeskulten; samt

andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande, nr 2, i anledning av väckta motioner om utsändande per radio av andra kammarens förhandlingar.

§ 13.

Justerades protokollsutdrag.

§ 14.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Svensson</i> i Högsjöhult	under	5 dagar fr. o. m. den	12 febr.,	
» <i>Grapenson</i>	»	12 »	» 12 »	
» <i>Gustafson</i> i Vimmerby	»	5 »	» 12 »	
» <i>Herou</i>	»	2 »	» 12 »	
» <i>Jansson</i> i Falun	»	4 »	» 12 »	
» <i>Sjölander</i>	»	5 »	» 12 »	
» <i>Göranson</i>	»	4 »	» 12 »	och
» <i>Olofsson</i> i Digernäs	»	4 »	» 14 »	.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 2,13 e. m.

In fidem
Per Cronvall.